

HET VREEMDE FEEST

J. W. OOMS

Graafland is maar een klein dorp. Je zou in de atlas de kaart van Nederland kunnen afzoeken, maar Graafland zou je nergens vinden. Misschien hebben ze 't niet de moeite gevonden om het op de landkaart te zetten, omdat er maar driehonderd mensen wonen. Dat kleine dorp ligt aan een riviertje en in de zomer is het er heel mooi, maar in de winter wonen de mensen in Graafland eenzaam en triest. Zo denken de mensen uit de stad er tenminste over.

Jantina Wimmers woont ook in Graafland. Er staat langs het riviertje en vlak bij de bocht waar de brug is, een huis met een rieten dak. Nu, dáár woont Jantina — en vraag haar maar eens, of zij graag in dat kleine dorp woont. „Nou, ik vind het hier fijn!” zal ze zeggen. Zij wil nooit uit Graafland weg, want zij denkt, dat het nergens op de wijde wereld zó prettig is als in Graafland. Dat komt misschien, omdat zij in dat huisje met het rieten dak geboren is. Zij heeft nooit in een ánder huis gewoond en nooit in een ander dorp.

Toch vindt Jantina het niet meer zo prettig als vroeger. . . . Als

vroeger? Ja, als ongeveer een jaar geleden. Daar heeft Jantina een reden voor. Luister maar.

Jantina denkt veel aan haar moeder en vaak kijkt zij naar het portret dat boven de theetafel hangt. . . . Dan wordt Jantina verdrietig, want moeder is er niet meer. Alleen die foto is er nog.

Ongeveer tien maanden geleden, twee dagen vóór de verjaardag van Jantina, die elf jaar zou worden, werd moeder ineens ziek. Heel erg ziek. Zó ziek, dat niemand meer dacht aan de verjaardag van Jantina. En de drie schoolvriendinnetjes, die zouden komen om Jantina's verjaardag te vieren, kwamen niet, want er was geen vréugde in het huis met het rieten dak, maar verdriet en onrust. En een week later was moeder gestorven. . . verschrikkelijk was dat! O, Jantina wilde wel, dat moeder nog bij haar was! Het is nu stil in huis, heel anders dan vroeger.

Nadat moeder gestorven was, had vader aan tante Dina, die in Alkmaar woonde, gevraagd of zij naar Graafland wilde komen om het werk te doen dat moeder anders altijd deed. En dat is gebeurd. Op een dag kwam er een vrachtauto. Er werd een kast van die auto afgeladen en koffers en kisten. Die kast werd boven op het zolderkamertje gezet en de kisten ook. En een paar uur later kwam tante Dina met de autobus. Zij pufte van de warmte en klaagde over de lange reis en plofte neer in de stoel, waar moeder altijd in gezeten had. Daarna begon zij een lang verhaal over het moeilijke werk, dat zij te doen zou krijgen. Ze zei, dat ze hoopte dat de kinderen naar haar zouden luisteren, zoals ze naar moeder geluisterd hadden. „Ik ben jullie moeder niet, maar toch kom ik in de plááts van je moeder,” zei ze. „Ik zal het huishouden doen en al het werk dat gedaan moet worden in een gezin, maar ik verlang van de kinderen, dat ze gehoorzaam zullen zijn.”

Tante Dina is soms verschrikkelijk streng en in haar stem is een norse klank, nèt of ze altijd kwaad is.

Jantina houdt niet van tante Dina. . . . en daarom denkt Jantina zo vaak aan haar moeder, die zo goed en vriendelijk was.

Het gebeurt wel, dat tante Dina een paar dagen weggaat. Dan zorgt vader zo goed mogelijk voor het huishouden als hij 's avonds van zijn werk terugkeert. Jantina moet dan op haar twee broertjes passen. Vader draagt haar dan ook op, de aardappelen te schillen. Hij zegt, dat ze dat best kan doen, ze is er oud genoeg voor. Als ze maar niet te dik schilt, want dat is schadelijk.

Jantina vindt het erg dat tante Dina in huis gekomen is; maar zij vindt het nòg erger als tante Dina er níet is. Want dan moet zij allerlei vervelende werkjes doen. Kopjes wassen, vaten afdrogen, koffiemalen, aardappelschillen, op haar broertjes passen. O, zij vindt het een verschrikkelijk werk om die twee kleine robbedoezen in toom te houden. Nee hoor, dat is niks voor Jantina! Zij heeft er een gloeiende hekel aan. Als moeder er nu nog was, zou ze heel wat gelukkiger zijn, dan zou ze die akelige werkjes niet hoeven te doen. Haar vriendinnetjes hebben het veel beter. Maar Riet en Ansjé en Willie hebben nog een moeder, zie je. . . . Waarom moest juist háár moeder ziek worden en sterven?

Ja, Jantina heeft vader nog en haar broertjes, dat is waar. Maar overdag is vader altijd weg, want dan gaat hij werken op de melkfabriek. En als hij 's avonds thuiskomt, is hij bijna altijd moe. En dan vindt hij alles goed wat tante Dina zegt.

Tante Dina zit altijd in moeders stoel. Soms, onder het eten bijvoorbeeld, doet Jantina even haar ogen dicht en dan denkt ze: — Nu zit moeder weer bij ons, zij zit tegenover me in haar eigen stoel. . . . Maar als zij de ogen opendoet, ziet ze het ongemakkelijke gezicht van tante Dina en dan zou ze wel kunnen huilen van verdriet.

Nu is het winter en bijna Kerstfeest. Jantina verlangt naar sneeuw. Dat hóórt bij het Kerstfeest, meent ze. Maar het is al dagenlang somber weer en telkens valt er een fijne, grijze motregen. Het riviertje ziet er grauw en triest uit en de gesnoeide knotwilgen langs de kant staan hulpeloos en verdrietig te glimmen in de regen. De mensen zeggen dat er voorlopig nog geen echt winterweer zal komen. Dat zien ze aan het water, waar soms luchtborrels in opstijgen. En de mensen kijken ook naar de wilde ganzen, die telkens overvliegen. Die zetten koers naar het Noorden en dat wil zeggen, dat er voorlopig nog geen vorst en sneeuw te wachten is. Buiten is het triest. . . . en in het hart van Jantina is het ook somber. Morgen is het Kerstfeest en tante Dina is zo juist met de bus vertrokken naar grootmoeder in Alkmaar. Jantina moet dus beide Kerstdagen op haar tweelingbroertjes letten. O, het zijn zulke lieverdjes! Nauwelijks was tante Dina de deur uit, of ze hebben, toen ze de autobus wilden nakijken, het bloementafeltje met de clivia omvergetrokken. Toen begon het werk al voor Jantina.

Bah! . . . het wordt een akelige Kerstmis, hoor!
Jantina is opstandig. Daar gaat nu haar Kerstfeest, waarvan zij zich zoveel had voorgesteld. Inplaats van met Willie mee te kunnen gaan naar een Kerstfeestviering van de Mulo, zal ze op Bert en Appie moeten passen, de vaat moeten wassen en nog wel duizend andere werkjes moeten doen. En vader zal wel weer zeggen, dat hij dankbaar is, al zo'n grote dochter te hebben. . . . Ja, dat is erg mooi, die lofprijzing van vader. Maar ondertussen zal zij, Jantina, akelige fleurloze dagen hebben.

De avond vóór Kerstfeest zitten vader en Jantina samen aan tafel. De jongens, die vier jaar oud zijn, liggen al in bed. Eerst hebben ze hevig kabaal gemaakt. Het ledikant was een schip en Appie was de kapitein en Bert dreef rond in een klein bootje. Dat bootje was het kamermatje en Appie wierp het laken uit om de schipbreukeling te redden. . . . Ze hadden zó'n herrie gemaakt, dat vader tot twee keer toe naar het kamertje gegaan was om hen te verbieden. Nu zijn ze eindelijk in slaap gevallen en is het heel stil in huis. Vader rookt zijn pijp en Jantina plakt plaatjes in een album. Zij mag tot negen uur opblijven.

Plotseling schrikken vader en Jantina op. Er wordt op de buitendeur geklopt. Wie kan dat zijn, zo laat op de avond? Is tante Dina onverwacht teruggekomen?

Vader staat haastig op en loopt naar de deur. Jantina luistert gespannen. Zij kan echter niets opvangen van het gesprek, dat in het portaal gevoerd wordt. Jantina meent nu, dat het iemand van de melkfabriek zal zijn. Misschien hebben ze nog een boodschap voor vader, dat gebeurt wel vaker. Maar wat blijft vader lang weg. . . . En nu hoort ze ook niet meer praten.

Maar ineens, zonder dat Jantina de buitendeur heeft horen dichtvallen, opent vader de deur van de huiskamer. Hij zegt: „Gaat uw gang. . . .”

En dan ziet Jantina plotseling wildvreemde mensen binnenstappen. Allereerst verschijnt een grote ruige kerel met een schipperspet op en een blauwe trui aan. Het boord van die trui reikt bijna tot aan de forse ongeschoren kin van de man. Daarna volgt een magere vrouw met vriendelijke ogen. De vrouw draagt een grote zwarte omslagdoek, die met balletjes afgezet is. Na haar komen twee

kinderen binnen: eerst een spichtig meisje van misschien twaalf of dertien jaar en daarna een jongen van een jaar of tien.

Jantina staat verbaasd en een beetje verschrikt op van haar stoel.

„Dag zus,” zegt de schipper tot haar.

De vrouw knikt vriendelijk en zegt: „Zo, wat heb ik van je vader gehoord? Zorg jij zo goed voor 't huishouden?”

Eer Jantina gelegenheid krijgt om met een bedeesd en schuchter stemmetje goedenavond te zeggen, schuift vader al stoelen bij de tafel. Hij nodigt de vreemde mensen uit om plaats te nemen.

„Jantientje,” zegt vader, „zet jij nogeens wat koffie. Je kan dat immers zo goed? Deze mensen zullen best trek hebben, denk ik.”

„Ja, vader...,” zegt ze in verwarring en daarna gaat ze naar de keuken, waar ze een ketel met water op het vierpits-oliestel zet. Jantina is zenuwachtig. De koffie is bijna op en nu moet ze voor die vier vreemde mensen nieuwe, verse koffie zetten. Wat heeft dit allemaal te betekenen?

Als ze weer in het woonvertrek terugkeert, hoort Jantina, waar deze mensen voor komen. Schipper Staal — zo héét die man — had gehoopt om nog vóór de nacht met zijn schip Verwachting de stad te bereiken. Hij wilde zijn kinderen morgen zo graag het Kerstfeest voor de schipperskinderen laten meemaken. In de stad is een zaaltje, dat is voor mensen die varen en zo nu en dan met hun schuit in de stad komen. Voor de kinderen van de schepen zou er een Kerstfeestviering zijn en daarom wilde de schipper de stad nog bereiken. Maar toen de duisternis gevallen was, is er ineens mist komen opzetten. Nu is heel Graafland gehuld in die dikke mist en de schipper heeft het niet aangedurfd om door die muur van mist en in het donker verder te varen. Daarom heeft hij noodgedwongen de wal opgezocht. De schuit Verwachting ligt vlak bij aan de kant.

„Ja,” zegt de schipper, „en nou ben ik maar zo vrij geweest om bij het eerste het beste huis aan te kloppen om te informeren, hoe het in dit dorp met de kerkdiensten geregeld is. Hoe laat begint hier morgenochtend de kerk?”

„Om tien uur,” zegt vader. „En dan mag je wel om halftien weg, want het is hier vandaan wel een halfuur lopen eer je bij de kerk bent.”

De schipper knikt.

„Hoor je 't, vrouw? We gaan dus om halftien over de loopplank.”

En dan vertelt de schipper: „Vorig jaar hadden we averij. Toen

lagen we met Kerstmis juist met een lek in het laadruim in de slenken bij Willemstad. Onze kinderen konden toen dus ook al niet bij een Kerstfeestviering zijn. Het is spijtig, dat er nu net zo'n muurdikke mist is komen opzetten, want nu kunnen we de stad niet meer bereiken."

„Ja,” stemt de schippersvrouw met haar man in, „’t is jammer dat het net zo treft. Och, ik weet wel: een mens kan óveral Kerstfeest vieren. Want als ’t er over gaat, vier je ’t Kerstfeest met je hárt, nietwaar? Maar voor de kinderen zou het zo mooi geweest zijn, als ze ’t Kerstfeest met de schipperskinderen hadden kunnen meemaken. . . .”

Jantina zegt met zachte stem:

„Op tweede Kerstdag is hier ’s avonds Kerstfeestviering voor de kinderen van de Zondagsschool. Daar is iedereen welkom. . . .”

„O, maar dat zijn allemaal vreemde mensen,” zegt het schippersmeisje met een hoog en ietwat angstig stemmetje.

Maar dan vraagt vader ineens:

„Zeg, Jantientje, wanneer hebben jullie ook weer de Kerstfeestviering van de jongemeisjesclub?”

„Dat is pas over vier dagen, vader. . . . Onze leidster zei, dat ze ’t zaaltje niet eerder konden krijgen.”

„Het oude liedje,” merkt de schipper op, terwijl hij zijn pijp stopt uit het tabakszakje, dat vader hem toegeschoven heeft. „Waar we ook komen, overal zitten ze met gebrek aan vergaderruimte. Daar hebben wij schippers zozeer geen last van. Als we geen lading hebben, zijn de ruimen leeg. Een paar weken geleden lagen we voor de wal in Zwolle en toen was er nog een bruiloft in het ruim van de schuit, die tegen mijn Verwachting gemeerd lag. Jammer, dat die Kerstfeestviering van jonge meisjes krek over vier dagen pas is. ’t Was net iets voor onze Corrie geweest. Henkie kan mooi naar de Zondagsschool, maar Corrie voelt zich niet zo gauw thuis tussen vreemden, zie je. Ja, als je varende bent, zoals wij, moet je nog weleens wat missen. Vandaag lig je hier, morgen weer ergens anders.”

„Een schippersleven is heel anders dan het leven op de vaste wal,” beaamt de vader van Jantina. En dan wendt hij zich tot het schippersmeisje en vraagt:

„Zou jij dat Kerstfeest van de jongemeisjesclub willen meemaken? Jantina is lid van die club. Zeg, Jantientje, welke naam heeft jouw club ook weer?”

„De Crocus, vader.”

„O ja, de Crocus. Nou, je zou met Jantina mee kunnen gaan naar het Kerstfeest.”

Het schippersmeisje zegt:

„O, ik zou heel graag willen. Maar 't is over vier dagen pas. . . . Dan zijn wij al weer weg, nietwaar vader?”

Zij heeft zich bij het uitspreken van deze vraag tot haar vader, de man met de blauwe schipperstrui, gewend en wacht nu gespannen op hetgeen hij zeggen zal.

„Precies, Corrie,” knikt de schipper. „Over vier dagen zullen we als 't God belieft al weer in Lobith liggen om profielijzer te verladen voor Rotterdam.”

Jantina schrikt, zij is helemaal vergeten dat er water op het oliestel staat. Zij rept zich naar de keuken. Ja, het water kookt. Met geweld breekt een stoomprop zich baan door de tuit van de ketel. Jantina blaast vlug de vier oliepitten uit en giet het water in de koffiepot. Daarna steekt ze het kleine stel aan. Dat heeft maar één pitje, net genoeg om de koffie even te laten trekken.

Maar als Jantina ongeveer tien minuten later vier kopjes er bij gezet heeft op tafel, suiker in de kopjes heeft gedaan en de koffie wil inschenken, komt er een helder straaltje uit de tuit van de koffiepot. . . . O, ze heeft vergeten, koffie in de pot te doen!

Jantina schaamt zich verschrikkelijk, maar de schippersvrouw zegt met milde stem, dat iedereen weleens een foutje maakt en dat het háár ook weleens overkomen is. En de schipper merkt lachend op, dat Jantina op een reuze voordelige manier koffie kan zetten. . . .

Jantina haast zich met de koffiepot naar de keuken. Ze doet er koffie in en laat opnieuw het éénpits-oliestelletje zijn plicht doen. En tien minuten later drinken ze dan toch koffie, al zegt vader, die ook nog wel een kopje blijft, dat het een slap bakje is. De schippersvrouw daarentegen zegt prijzend, dat de koffie precies is zoals zij die graag wenst.

Het schippersgezin blijft daarna nog een halfuurtje zitten, want vader heeft gezegd, dat ze zich niet hoeven te haasten. Hij spreekt met de schipper af, dat hij morgenochtend langs de Verwachting zal komen om de familie Staal mee te nemen naar de kerk. En als ze lust hebben, kunnen ze dan uit de kerk weer koffie komen drinken. „Goed volk is altijd welkom,” zegt vader lachend. „En Jantientje kan reusachtig goed koffie zetten, dat heb je nu zelf kunnen constateren.”

Als nadien de vreemde visite vertrokken is, vraagt Jantina aan haar vader, waarom de schipper zijn vrouw en kinderen ook meegebracht had. Hij kwam toch alleen maar om te vragen, hoe laat er morgen kerk is?

„Eerst was hij alleen aan de deur,” legt vader uit. „Toen ik hoorde, wat hij op zijn hart had, zei ik, dat hij z'n vrouw en kinderen ook maar even van boord moest halen en binnenkomen. Nou, dat heeft hij gedaan. Zijn schuit ligt vlak bij ons waterstoepje, hij was dus in een ommezentje terug.”

Jantina gaat nu naar bed, want het is hoog tijd; de klok wijst al over tien. Vader zegt, dat hij de kopjes nog wel zal wegruimen en afwassen.

Maar Jantina kan de slaap niet vatten. Haar gedachten zijn bij dat schippersmeisje en dat jongetje. Die zullen nu ook wel in bed liggen. Vreemd zal dat zijn, slapen in een schip. . . . En nooit zijn de mensen die op een schip varen, ergens echt thuis, overweegt Jantina. De ene dag zijn ze hier, de volgende dag varen ze ergens anders. Ik mag naar de jongemeisjesclub, maar Corrie van het schip is nooit een hele tijd op eenzelfde plaats en kan dus vanzelf niet naar een club. Nee hoor, dat zou niets voor mij zijn, ik blijf liever in Graafland. . . . Jammer, dat het nu zo ontzettend mist. Anders zou haar vader in het donker verder gevaren zijn naar de stad. Dan zouden Corrie en haar broertje het Kerstfeest voor de schipperskinderen hebben kunnen vieren. . . .

Dan. . . zo maar ineens. . . komt er een vreemd plan in Jantina op. Zij zal aan de leidster van de Crocus vragen, of de jongemeisjesclub tòch op de tweede Kerstdag bijeen kan komen. Dan kan ook het schippersmeisje bij de Kerstfeestviering zijn! Ja, dat zal Jantina doen! Zij zal morgenochtend bij de kerk uitkijken naar juffrouw Rijnders! Als ze bij het fietsenhok gaat staan, zal ze juffrouw Rijnders vast en zeker zien, want de juf komt altijd op de fiets, omdat ze zo ver weg woont, helemaal aan het andere eind van Graafland.

De volgende morgen gaan vader, Jantina, Bertje en Appie naar de kerk en ze zijn in gezelschap van het schippersgezin van de Verwachting. Het is een hele stoet! Appie en Bert lopen voorop met Henkie van de schipper; dan volgen Jantina en Corrie en ze hebben bij elkaar ingestoken, alsof ze al een hele tijd vriendinnen zijn. Vader komt achteraan, pratend met de schipper en zijn vrouw.

Er hangt nog altijd een koude, klamme mist, die de wereld klein maakt. Mist inplaats van sneeuw, waar Jantina zo naar verlangd heeft, omdat ze meent dat sneeuw bij het Kerstfeest hoort. . . .

Als ze bij de kerk komen, gaat Jantina niet direct naar binnen. Ze gaat naar het fietsenhok. Van een meisje uit haar klas hoort ze, dat juffrouw Rijnders nog niet in de kerk is. Maar bijna op hetzelfde ogenblik daagt er iemand op uit de mist. . . . en dat is de leidster van de Crocus!

Jantina vertelt aan de juf het plan, dat vannacht zo maar ineens bij haar opgekomen is. O, Jantina is zenuwachtig! De woorden tuimelen uit haar mond en de juf heeft moeite om het verhaal van Jantina te begrijpen. Jantina vertelt van de schipper en zijn gezin en van het schippersmeisje, dat niet bij het Kerstfeest van de schipperskinderen zal kunnen zijn. En of het nu misschien mogelijk is, dat de Crocus tòch op tweede Kerstdag bijeenkomt? Dat zou zo fijn zijn voor Corrie van de schipper. . . .

„Het spijt me heus heel erg, Jantina,” zegt juffrouw Rijnders eindelijk. „Jammer, maar het gaat niet. De zaal is niet vrij, weet je. En we kunnen ook niet in een lokaal van de school terecht, zoals vorig jaar. ’t Is nu Kerstvacantie en ze hebben de kachels uit laten gaan. Het is ijskoud in de school, dat begrijp je wel.”

Het is een grote teleurstelling voor Jantina. Zij heeft vannacht alles zo mooi uitgedacht en ’t zou zo fijn geweest zijn als Corrie van de schipper er ook bij had kunnen zijn. Maar de zaal is niet vrij, en in het schoollokaal kunnen ze ook niet het Kerstfeest vieren. . . .

„Ik weet wat, juf! O, ik weet wel wat! Hoor maar, juf: Als u aan die schipper vraagt, of wij het Kerstfeest mogen vieren in zijn schuit, dan zal hij dat vast goedvinden! Zijn schip is leeg en er is heus wel plaats genoeg! Hij heeft gezegd, dat er zelfs wel bruiloft in gevierd kon worden!”

Juffrouw Rijnders schudt het hoofd.

„’t Is aardig bedacht, Jantientje. Heel aardig, hoor! Maar het gaat natuurlijk niet. De meisjes kunnen toch niet bijeenkomen in het ruim van een schip?”

„Maar het zou zo heerlijk zijn voor ’t schippersmeisje, juf! Als deze dikke mist niet gekomen was, zouden ze verder gevaren zijn naar de stad. En daar is Kerstfeest voor de meisjes van de schepen.”

„Ik kan me heus goed voorstellen, dat het voor dat meisje een

teleurstelling is, Jantina. Maar wij Kerstfeest vieren in 't ruim van een vrachtschip? Nee, dat gaat werkelijk niet, hoor!”

Ineens begint de zware klok te luiden. Wat klinkt dat dreunend, als je dicht bij de kerk en de toren staat! Het is of Jantina de zware slagen trillend door haar hoofd voelt gaan. En nu moeten ze vlug naar binnen, de kerkdienst gaat beginnen. De blijde boodschap, dat er een Kindeke geboren is in Bethlehem, zal weer verkondigd worden, net als andere jaren. Ja . . . maar toch is het elk jaar weer nieuw, want dat Jezus voor onze zonden op de wereld kwam, blijft een groot wonder, dat niemand kan begrijpen, zelfs de dominee niet.

Na de kerkdienst, als de mensen langzaam naar buiten gaan, wordt Jantina in het kerkportaal bij de arm gegrepen. Jantina kijkt verrast om. Het is juffrouw Rijnders, die haar hebben moet.

„Jantina, toe, wijs me die schipper eens aan,” vraagt ze.

Ze gaan een beetje terzijde staan, de mensen gaan aan hen voorbij. Zelfs hier buiten is het orgel in de kerk nog te horen. De herdertjes lagen bij nachte . . . speelt het orgel. Sommige mensen neuriën deze melodie mee, verdwijnen met dit Kerstliedje in de mist, die nog altijd over de wereld hangt en het uitzicht beneemt.

Daar komt ook het schippersgezin door de brede kerkdeur naar buiten. Juffrouw Rijnders spreekt de schipper aan. Jantina blijft op een kleine afstand staan en zij hoort, dat het gesprek van juf met de schipper eerst wat stijfjes en moeilijk verloopt. Maar nadien hoort zij de schipper duidelijk zeggen, dat hij de Verwachting wel beschikbaar stellen wil. En de schippersvrouw voegt er aan toe, dat zij wel voor chocolademelk zal zorgen.

„De juffrouw moet maar eens meegaan aan boord, dan kan ze zelf zien, of er in het lege ruim vergaderd kan worden,” stelt de schipper voor. „'t Is nu natuurlijk steenkoud in het ruim. Maar op de een of andere manier is het wel mogelijk, het laadruim draaglijk te verwarmen.”

„Goed,” zegt juffrouw Rijnders, „ik ga met u mee!”

Jantina weet met haar blijdschap bijna geen raad. O, het is háár plan — en zal dat nu in vervulling gaan?

Ook Corrie van de schipper is heel blij. Zij hoopt nu maar, dat die juf straks het ruim van hun schuit geschikt zal vinden . . .

In de avonddienst maakt de dominee bekend, dat de jongemeisjes-

club de volgende middag — tweede Kerstdag dus — om twee uur een Kerstbijeenkomst hoopt te houden aan boord van het schip *Verwachting*, dat ter hoogte van de brug tegen de wal gemeerd ligt. Jantina wordt vuurrood terwijl de dominee dit mededeelt. Jantina denkt: Het is precies of hij over mij iets afkondigt. . . . Want ik heb het toch uitgedacht, ik ben vannacht in bed op het plannetje gekomen om in het schip Kerstfeest te vieren. . . .

's Avonds uit de kerk wordt er veel over de afkondiging van de dominee gesproken. Er zijn mensen, die het maar een rare vertoning vinden om Kerstfeest te houden in een schuit. Daar hebben ze nooit eerder van gehoord en daarom vinden ze 't raar. Er zijn ook een paar leden van de *Crocus*, die het gek vinden. Waarom heeft de juf het Kerstfeest verzet? Het zou immers op Woensdagavond gehouden worden? Nu ja, het Kerstfeest is dan wel voorbij, maar dat is niet zo erg. Maar de meeste meisjes zijn heel verrast over hetgeen de dominee meegedeeld heeft en ze vinden het fijn, dat het Kerstfeest morgen gevierd zal worden. En de meesten zijn nog nooit in een schip geweest; o, ze zien nu al met spanning uit naar morgenmiddag!

En nu is het zover; nu is het tweede Kerstdag. Nog altijd hangt er een dikke mist, die het uitzicht beneemt. Het is of er een koepel van matglas over je heen gezet is. Van alle kanten dagen plotseling meisjes op uit de grijze muur van mist. Sommigen laten hoge gilletjes horen als ze over de smalle en wiebelende loopplank gaan om op het schip *Verwachting* te komen. O, het is griezelig om de smalle plank onder je voeten te voelen buigen bij elke stap die je doet.

O, het is een vreemde vergaderzaal, waarin de meisjes haar Kerstfeest zullen vieren! Het ruim van het schip is laag en raampjes zijn er niet. Alleen door het open luik, waar het laddertje staat waarlangs je in het ruim kunt afdalen, valt het daglicht naar binnen. Maar er branden wel vijf of zes scheepslantaarns in de laadruimte; de schipper heeft goed voor alles gezorgd en de vader van Jantina is hem behulpzaam geweest. Straks, als alle bezoekers in de holte van het schip afgedaald zullen zijn, zal de schipper het luik sluiten om de vochtige kou en de klamme mist zoveel mogelijk te weren. Hij zal slechts een kiertje openlaten, opdat er frisse lucht door naar binnen zal kunnen komen.

De dominee komt ook op het Kerstfeest kijken. Hij stoot bijna zijn

hoofd tegen de luiken van het ruim. De schipper lacht er om en zegt: „Wat doet een dominee ook zo groot te zijn!”

Bijna alle leden van de Crocus zijn nu in het schip. Corrie, het schippersmeisje zit naast Jantina, temidden van andere meisjes uit Graafland.

De leidster neemt het woord, haar stem klinkt vreemd in de ruimte van het schip. Zij stelt voor om te beginnen met het zingen van een Kerstlied. . . . en zodra de stemmen klinken, is het vreemdste Kerstfeest dat ooit in Graafland gehouden is, begonnen. Vreemd ja. . . . want het is in het kleine dorp nooit eerder gebeurd, dat er in het ruim van een vrachtschip een Kerstfeest gehouden werd. Maar het zal nòg vreemder worden.

Juffrouw Rijnders heeft tot God gebeden en gedankt voor dit wonderlijke feest. Zij gaat nu vertellen de geschiedenis van de geboorte van het Kindje Jezus in een stal in Bethlehem. Ach, een stal is maar een heel eenvoudig plaatsje. Een stal is bestemd voor dieren. Toch werd Jezus in zo'n armzalige beestenstal geboren. En van die tijd af is er geen plekje te eenvoudig om er de Here Jezus te dienen en Hem eer te brengen, zoals de schaapherders dat gedaan hebben toen zij in de nacht zo gauw mogelijk naar de stal in Bethlehem gingen om Jezus te eren. Het laadruim van een klein vrachtschip is ook een eenvoudige plek, maar toch kunnen wij er Jezus aanbidden en wil Hij bij ons komen om blijdschap in ons hart te geven. . . .

Nauwelijks heeft de juf dit gezegd, of er wordt gestommel gehoord. Er komt nog iemand over de loopplank, er komt iemand aan boord van de Verwachting. De leidster houdt even op met haar vertelling en de meisjes luisteren gespannen naar dat vreemde geluid.

„Ik zal even gaan kijken,” zegt de schipper.

Maar op hetzelfde ogenblik wordt het luik al weggeschoven en er komen twee benen het laddertje af. Eerst zien de mensen in het ruim twee kapotte en vuile mannenschoenen, dan komen er twee broekspijpen, kapot en uitgerafeld. En bij elke tree die de vreemde man het laddertje naar het laadruim verder afdaalt, zien de meisjes meer. Een verstelde oude broek, een haveloze jas met gaten in de mouwen. . . . en dan komt ook het hoofd te zien. O, sommige meisjes schrikken heel erg, want de man heeft een grote wilde baard! Jantina krijgt ineens een bange en vreemde gedachte in haar hoofd: Vast een Filistijn, denkt ze. . . .

„Wat zoek je hier?” vraagt de schipper, als de man het laddertje tot de onderste sport afgedaald is en in het ruim staat. Het licht uit de scheepslantaarns flakkert in zijn verweerd gezicht en geeft een vreemde gouden gloed aan zijn wilde baard. Een heleboel meisjes duiken ineem. Hu. . . . wat een enge man! Misschien is het wel een bedelaar!

„Ik heb even geleden horen zingen,” zegt de man. „Toen ben ik blijven staan en ik heb wat geluisterd. Maar op de wal kon ik niet alles verstaan. . . . Nou ben ik hier, zoals je ziet. Mag ik er bij komen zitten?”

De dominee is nu ook opgestaan en hij loopt een beetje gebukt om zijn hoofd niet te stoten, naar de schipper en de vreemde man. De dominee vertelt aan de man met de baard, dat hier een Kerstfeestviering aan de gang is. . . Ja, ja. . . dat heeft die man wel in de gaten. Ze zullen geen last van hem hebben, hij zal niet storen. Hij zou alleen graag luisteren, begrijp je.

„Daar is niets op tegen,” zegt de dominee. „Tenminste, wat mij betreft heb ik er geen bezwaar tegen. Maar de schipper is de gastheer van ons en de meisjes. . . .”

„Als je luisteren wil, dan mag je gerust luisteren,” geeft de schipper ten antwoord. „Ga daar maar zitten op die stapel touw.”

— O, dat móet je niet zeggen. . . . je moet hem zeggen dat hij wèg moet gaan, denkt Jantina. Die enge man maakt me bang. . . .

Juf Rijnders vraagt weer om stilte en aandacht. Zij vervolgt het vertellen van de geschiedenis van Bethlehem. Zo nu en dan kijkt er een meisje een beetje schichtig om naar de man met de baard. Maar die vreemde man, die zo maar ineens ongevraagd in het schip gekomen is, kijkt niet naar de meisjes. Hij is met het hoofd voorover gaan zitten en zijn linkerhand heeft hij tot een koepeltje rond zijn linker oor gebogen. Hij schijnt aandachtig te luisteren. Wat móet die man hier toch en waar komt hij vandaan?

Er wordt nu weer gezongen door de meisjes. Het klinkt vreemd, dat zingen in het lage scheepsruim van de Verwachting. En er is nu geen begeleiding van het orgel, zoals anders, als ze in het zaaltje samenkomen.

Na het zingen is er pauze en de schippersvrouw gaat naar het achteronder om een grote ketel vol chocolademelk te halen. En nu heeft de dominee mooi gelegenheid om een gesprek te beginnen met

die vreemde, haveloze man, die roerloos op de stapel kabeltouw zit. De dominee vraagt, wat hem naar Graafland gevoerd heeft; want als de dominee zich niet vergist, is de man niet uit deze streek afkomstig.

„Ik ben herder,” geeft de man ten antwoord. Zijn stem klinkt zwaar en somber door het ruim.

Ik ben herder. . . . Jantina hoort die woorden en plotseling wordt zij vuurrood. Is die man met die wilde baard en vuile kapotte kleren een. . . . een herder? Is hij een herder die gekomen is om het Kindje te aanbidden? Maar dat kán toch niet! En toch heeft de man luid en langzaam tot de dominee gezegd, dat hij herder is. De mannen uit de velden van Bethlehem waren ook herders en aan hen werd het allereerst verteld, dat Jezus geboren was in de stal.

Jantina krijgt het ineens heel warm van binnen. Dat komt omdat ze báng geworden is. Bang van die man met de wilde baard, de man die zegt dat hij een herder is.

„Heb je 't gehoord?” vraagt ze fluisterend aan het schippersmeisje naast haar. „Heb je 't gehoord, Corrie? Die man is een. . . . herder! En hij komt hier op het Kerstfeest. . . .”

„Wat bedoel je?” vraagt Corrie.

„Nou. . . de herders van Bethlehem zijn toch al lang dood,” zegt Jantina met een heel zacht stemmetje. Zij wordt angstig van haar eigen woorden. „'t Is immers al zo heel, héél lang geleden, hé?” Corrie van de schipper weet niet, wat ze op de woorden van Jantina antwoorden moet. „Daar komt moeder met de chocolademelk,” zegt ze gauw. „En kijk, die leidster van jullie club heeft een koekjes-trommel uit haar tas gehaald!”

Maar Jantina heeft nauwelijks oog voor de juf. Zij kijkt schichtig naar de oude man met de baard. Een herder. . . . O, een herder die naar het Kerstfeest komt. En kijk hij nu eens ernstig spreken met de dominee!

„Ik wou dat die vieze man maar niet bij ons gekomen was,” zegt een meisje, dat vóór Jantina zit. „'t Is net een bedelaar — en die hóórt niet bij ons Kerstfeest.”

Doch Jantina denkt: hij is een herder. . . . Een herder uit het veld van Efratha. . . . Zullen de engelen hem verteld hebben dat hier Kerstfeest gevierd werd? Zal hij de engelen hebben horen zingen, net zoals in de Bijbel staat?

Als iedereen chocolademelk gedronken heeft en een koekje gegeten — ook de haveloze vreemdeling is door de schippersvrouw getraceerd — gaan ze weer zingen. De juf zegt, dat het nu te zingen Kerstlied erg moeilijk is, vooral omdat er geen orgelbegeleiding is. Daarom moet iedereen haar uiterste best doen.

Daar beginnen ze te zingen: Een roze fris ontloken. . . .

De stemmen klinken wat onzeker, maar eenklaps krijgen de meisjes begeleiding bij hun zang. . . . een broos en toch helder fluitgeluid klinkt door het scheepsruim en laat de melodie van het Kerstlied horen. Wat is dat nu? Waar komt ineens die vreemde muziek vandaan?

Jantina kijkt angstig naar de man met de baard en ook andere meisjes kijken die richting uit. Ja, de herder doet het! Hij heeft een ocarina, daar blaast hij weke, gevoelige fluitklanken uit! O, wat is het toch een vreemd feest, daar in het ruim van de schuit van schipper Staal!

Jantina wordt eensklaps blij, echt blij. Dat komt omdat ze die milde klanken van de fluit van de herder hoort. O, wat klinkt dát feestelijk! Er is een herder gekomen, die herder speelt op een vreemdgevormde fluit, hij begeleidt het zingen van de meisjes. . . . En nu is het voor Jantina precies of ze in de stal is, ècht in de stal van Bethlehem. Het Kindeke is geboren, *het is hier* in dit ruim en er is een herder gekomen uit het veld om het Kindeke te aanbidden. O, wat is het onverwacht een heerlijk Kerstfeest!

En nu denkt Jantina plotseling vol schrik aan hetgeen zij vóór de Kerstdagen allemaal gedacht heeft. Zij zou akelige Kerstdagen hebben en die vervelende tante Dina was er tussenuit gegaan naar Alkmaar, en zij, Jantina, zou eigenlijk helemaal geen echt feestelijke dagen hebben zoals Willie en Riet en Ansjé. . . . En zij had zo gehoopt dat er sneeuw zou vallen, want zonder sneeuw kon het eigenlijk volgens Jantina niet echt Kerstfeest zijn. . . . Nu was er mist, al een paar dagen lang mist. . . . maar o, nu beleefde zij toch een wondermooi en heerlijk Kerstfeest! Een Kerstfeest in de stal van Bethlehem — want in het ruim van het schip was het eigenlijk niets beter dan in een beestenstal — een Kerstfeest met een herder die Kerstliederen komt fluiten! Neen, zo'n wonderlijk Kerstfeest heeft Jantina nooit tevoren gehad. O, wat is zij opstandig en on dankbaar geweest! Ondankbaar tegen de norske tante Dina en bits tegen haar broertjes Appie en Bertje. . . . En kan je eigenlijk wel

echt blij zijn over de geboorte van Jezus als je nog ontevredenheid in je hart hebt?

„Meisjes, luister eens. . . .” Het is de stem van de dominee.

Jantina schrikt op uit haar gedachten, die zo maar ineens in een wipje naar tante Dina in Alkmaar afgedwaald waren.

„Jullie zullen je wel afvragen, wat die man, die vreemdeling, die ineens door 't luik afgedaald is toen juffrouw Rijnders aan het vertellen was, hier eigenlijk te maken heeft,” begint de dominee.

„Nou, dat vroeg ik mezelf ook af, toen ik hem zag komen. Eerst zagen we z'n schoenen, toen z'n benen, daarna z'n lichaam en tenslotte zijn hoofd. Maar jullie hebben wel gezien, dat ik in de pauze, toen de schippersvrouw zo reuze aardig was om ons op chocolademelk te tracteren, met de vreemdeling heb zitten praten. Toen heb ik nog méér gezien, dan z'n voeten, z'n benen, z'n lijf en z'n hoofd. Ik heb ook die man zijn hárt gezien!”

De man blijft kalm op de rol kabeltouw zitten, terwijl de dominee het over hèm heeft.

„Waar denk je, dat deze man vandaan komt?” vraagt de dominee.

En dan zegt Jantina eensklaps heel ernstig: „Uit Bethlehem. . . .”

Nauwelijks heeft zij het gezegd, of zij wordt vuurrood van schaamte.

O, ze had het al gezegd, eer het tot haar doordrong dat het een heel gek antwoord van haar was. Sommige meisjes beginnen te gichelen. Nee maar, wat geeft Jantina Wimmers een gek antwoord!

De dominee zegt echter glimlachend:

„Je bent niet zo heel ver mis, Jantina. Want hij komt in ieder geval achter de schapen vandaan. Hij moet met zijn kudde naar het Brabantse land, hij is uit Gelderland gekomen. Maar hij heeft z'n schapen in een boerenschuur mogen jagen en toen liep hij langs dit schip en hoorde hij ons zingen. . . .”

„En toen heb ik maar de vrijheid genomen om eens te kijken, hoe het hier binnen gesteld was,” valt de oude herder de dominee eensklaps in de rede. „Want als er ergens vreugd is omdat Christus in de wereld gekomen is om onze zonden op Zich te nemen, dan ben ik er graag bij.”

„Inderdaad,” knikt dominee hem vriendelijk toe, „het is heerlijk als wij blij zijn over de komst van Jezus in deze wereld, want nu kunnen wij mensen gered worden.” De dominee fluistert juf Rijnders iets in het oor en deze knikt instemmend.

„En ga nu je gang maar, doe maar wat je graag wilde doen, zoals je me zoëven zei,” zegt de dominee tot de herder.

De meisjes zitten allemaal verwonderd te kijken. O, wat heeft dit toch allemaal te betekenen?

Nu neemt de herder zijn ocarina weer, die vreemde fluit van gebakken aarde. Hij begint te fluiten, eerst zacht en onzeker, maar o, het klinkt zo mooi door het ruim van de schuit! Kerstliedjes fluit hij, alle meisjes zitten aandachtig te luisteren. Het klinkt zo ontroerend, die weke klank van zijn fluit.

„Ja, nu is het echt Kerstfeest, een heerlijker feest is niet denkbaar,” fluistert Corrie van de schipper tegen Jantina, die gespannen luistert naar de ragfijne tonen van de Kerstmelodieën. Eindelijk steekt de man met de baard de ocarina weer in zijn jaszak.

„Meisjes,” zegt juf, „jullie hebben het zeker ook heel mooi gevonden, hé? Nu ga ik nog een verhaal vertellen en daarna zal Jannie de Kreuk een paar mooie oude Kerstliederen zingen. Maar eerst komt er nog wat anders.”

De meisjes kijken nieuwsgierig naar de leidster, die nu een fluisterend gesprek met de dominee voert. En daarna neemt de dominee weer even het woord.

„Ik blijf maar zitten, want als ik ga staan, heb ik kans dat ik mijn hoofd wéér stoot,” zegt de dominee. „Ik heb trouwens niet veel te zeggen, meisjes. Maar de onverwachte gast op dit Kerstfeest, de schaapherder die zo prachtig op de ocarina gespeeld heeft, heeft mij in de pauze in het kort verteld, hoe hij er toe gekomen is om op zo'n fluit te gaan spelen. Zal ik het vertellen? Neen, laat hij dat zèlf doen, vind je niet?”

Sommige meisjes knikken instemmend. Maar er zijn er ook, die nog altijd wantrouwend naar de man in de kapotte kleren kijken. Het meisje dat vóór Jantina zit, fluistert: „Moet zo'n schooier vertellen voor ons? Niks aardig, hoor. . . . De juf kan hem beter wegsturen, hij heeft hier niets te maken.”

De man met de baard is opgestaan.

„Het is gauw verteld,” zegt hij. „Ik ben schaapherder, ik trek al jaren lang met mijn beesten langs velden en wegen. Een paar jaar geleden was ik op de heide ergens in het Gooi. Daar liep een meisje van een jaar of tien in haar eentje en zij speelde op een fluit. 't Was midden in de zomer, maar zij speelde een Kerstliedje. Ik

vroeg aan dat kind, waarom ze niet liever een ánder liedje floot. Maar toen keek ze me met grote ogen aan en zei: Ik vind Kerstliedjes het mooist! En toen begon ze opnieuw te fluiten. De herdertjes lagen bij nachte, floot ze — en het klonk prachtig over de heide! Het meisje kwam uit een woonwagen en ze vertelde me, dat haar vader al een hele tijd weg was. En toen kreeg ze tranen in haar ogen. Is jouw vader naar het buitenland, heel ver weg? vroeg ik. Ze schudde het hoofd. Ligt hij soms in een ziekenhuis? Nee, ook niet. . . . Maar ineens zei ze: De Here Jezus is op de wereld gekomen, hé? Dat heeft de evangelist ons verteld. Hij komt elke week in 't woonwagenkamp en hij heeft ons ook Kerstversjes geleerd. En hij heeft gezegd, dat de Here Jezus op de wereld gekomen is omdat Hij ons helpen wil. Enne. . . . Hij wil ook het kwaad van vader vergeven, zei het meisje opeens, en dáárom fluit ik zo graag Kerstliedjes. . . .”

De herder zwijgt een ogenblik; het is doodstil in het ruim van het schip. Dan gaat hij verder.

„Ik vroeg aan het kind, wat er dan wel met haar vader aan de hand was. Maar dat zei ze niet. Ze sloeg haar ogen neer en ging toen weer een Kerstversje fluiten. Midden in de zomer op de hei een Kerstliedje. . . . dat hoor je niet veel. Maar 't waren liedjes die ik heel vroeger, toen ik nog een jongen was, ook geleerd had. Ik herinnerde me dat weer heel goed en ik vond het fluiten van het meisje heel mooi. En weet je, wat ik toen dacht? Ik dacht: dat kind uit het woonwagenkamp is echt blij om wat er heel lang geleden in Bethlehem gebeurd is. . . . maar ik ben er nooit echt blij over geweest. Een poosje later zag ik een scharenslijper lopen. Die woonde ook in dat woonwagenkamp. Ik heb hem gevraagd, wat er met de vader van dat kleine ding met de fluit aan de hand was. — Die zit in de gevangenis, bromde de scharenslijper. . . . Ik ben kort daarna met mijn schapen de Haarlemmermeer ingetrokken, maar ik dacht steeds aan dat meisje op de hei. Dat meisje was zo blij, dat Jezus geboren was omdat hij al het kwaad van de mensen op Zich wil nemen. Ook het kwaad van haarzelf en van haar vader. Daarom zong zij midden in de zomer Kerstliedjes. Maanden later was het of dat gefluit van het meisje nòg in mijn oren klonk. En ik had nooit tevoren zó diep nagedacht over het Kerstfeest. Toen heb ik op een keer een ocarina gekocht. Ik wilde er, net als dat meisje, de Kerstliedjes die ik als jongen geleerd had, op spelen. Eerst waren

mijn vingers te stijf en toen ging het niet best. Want je moet natuurlijk telkens een paar van de negen gaatjes dichthouden. Maar ik heb geoefend, 'k had de hele dag de tijd bij m'n schapen. Nou... en toen ik vanmiddag door de mist liep en hier langs deze schuit kwam, hoorde ik jullie zingen. 't Was een Kerstliedje, — hetzelfde liedje werd ook gefloten door dat meisje op de heide. Toen kon ik niet nalaten om over de plank te komen, want ik wilde er graag bij zijn. Waar mensen blij zijn over het Kindeke dat in de stal geboren is, daar wil ik ook graag zijn. Want het Kerstfeest wil zeggen dat God goed voor ons is en dat Hij ons helpen wil."

De man met de baard gaat weer zitten en de meisjes in het ruim van het schip zijn ontroerd over zijn eenvoudige woorden.

„Heerlijk, hé?” fluistert Corrie van de schipper Jantina in het oor. „Ja, een fijn Kerstfeest,” fluistert Jantina terug. En zij is beschaamd, beschaamd omdat God haar zo'n heerlijk Kerstfeest geeft, hoewel zij toch zo opstandig en ontevreden geweest is. Zij had sneeuw willen hebben inplaats van gure mist... Ze heeft gemopperd omdat tante Dina met de Kerstdagen naar grootmoeder gegaan is, waardoor Jantina allerlei kleine werkjes moet doen en op Appie en Bertje moet letten.

„Nu ga ik nog een verhaal vertellen,” zegt de leidster. „Maar als je er goed en ernstig over nadenkt, is het verhaal van de schaapherder zó mooi geweest, dat mijn verhaal vast niet zo ontroerend zal zijn. Ik ga dus vertellen, maar eerst zingen wij nog: Hoe zal ik U ontvangen...”

Dat doen ze... en de oude schaapherder begeleidt dat zingen met zijn fluit en de dominee zingt de tweede stem, o, het klinkt prachtig in de holte van het schip!

Maar Jantina kan niet meezingen, want het is net of er een prop in haar keel zit. En terwijl de anderen zingen, bidt Jantina heel zacht en zonder haar lippen te bewegen: Here Jezus, vergeef toch alstublieft al mijn zonden en help mij om vriendelijk te zijn voor tante Dina, want zij is toch eigenlijk heel goed voor ons... Zó beleeft Jantina haar Kerstfeest.

Kerstfeest in een schuit... wie heeft er ooit van gehoord? Maar

in dat kleine dorpje Graafland is het gebeurd! En 't was een heerlijk, wonderlijk Kerstfeest. Heerlijk voor allemaal. Maar voor Jantina vooral!